

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2018 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie – II Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Sylwia Urbańska

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2018 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z wniosku **Komitetu Wyborczego (...) w W.**

z udziałem **Koalicyjnego Komitetu Wyborczego (...) w W.**

o wydanie orzeczenia w trybie art. 111 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r., poz. 754 tekst jedn.)

postanawia:

I. zakazać Koalicyjnemu Komitetowi Wyborczemu (...) w W. rozpowszechniania informacji, jakoby A. K. był członkiem (...);

II. nakazać Koalicyjnemu Komitetowi Wyborczemu (...) w W. sprostowanie nieprawdziwej informacji poprzez publikację na własny koszt na profilu (...) S. – KKW (...) w portalu społecznościowym (...), przez kolejne 48 godzin, oświadczenia o następującej treści: „Koalicyjny Komitet Wyborczy (...) oświadcza, że kandydat do Rady Miasta A. K. nie jest członkiem (...)” – w formie grafiki stanowiącej napis czarną czcionką standardowo stosowaną na portalu F. na białym tle, w czarnej ramce o rozmiarach obejmujących tekst oraz w taki sposób, by był to pierwszy post na tym profilu przez cały okres publikacji;

III. oddalić wniosek w pozostałym zakresie;

IV. ustalić, że wnioskodawca i uczestnik ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 15 października 2018 r. M. Z. pełnomocnik wyborczy Komitetu Wyborczego (...) wniosła o:

1. nakazanie uczestnikowi Koalicyjnemu Komitetowi Wyborczemu (...) (...) usunięcia ze strony internetowej (...) materiału graficznego zawierającego listę kandydatów i kandydatek uczestnika do Rady Miasta S. w okręgu nr (...), ewentualnie modyfikację wspomnianego materiału poprzez usunięcie z niego informacji, że A. K. jest członkiem (...);

2. zakazanie uczestnikowi rozpowszechniania informacji jakoby A. K. był członkiem (...);

3. nakazanie uczestnikowi sprostowania nieprawdziwej informacji poprzez publikację na własny koszt na profilu (...) S. – KKW (...) (...) w portalu społecznościowym F. przez kolejne 48 godzin oświadczenia o treści „Koalicyjny Komitet Wyborczy (...) (...) oświadcza, że kandydat do Rady Miasta A. K. nie jest członkiem (...). Przepraszamy za wprowadzenie w błąd wyborców i wyborczynie.”, w formie grafiki sporządzonej czarną czcionką na białym tle, obramowanym czarną ramką. Wielkość ramki nie mniejsza niż 800 pikseli x 800 pikseli. Wielkość liter nie mniejsza niż 10 pkt, w taki sposób, aby był to pierwszy post na tym profilu przez cały okres publikacji;

4. orzeczenie przepadku innych materiałów wyborczych, w szczególności ulotek wyborczych, na których podana jest informacja o tym, jakoby A. K. był członkiem (...);

5. nakazanie uczestnikowi, aby wpłacił kwotę 2.000 zł na rzecz Hospicjum (...) w S., ul. (...), (...)-(...) S..

Wnioskodawca podniósł, że informacja zamieszczona w materiałach wyborczych uczestnika jest nieprawdziwa. Wnioskodawca jest zainteresowany w zaprzestaniu rozpowszechniania tej informacji oraz jej sprostowaniu, gdyż wprowadza ona wyborców w błąd sugerując, że wnioskodawca zawarł z uczestnikiem koalicję wyborczą, w szczególności biorąc pod uwagę nazwę komitetu wyborczego uczestnika.

Pełnomocnik uczestnika na rozprawie w dniu 16 października 2018 r. wniósł o oddalenie wniosku. Wskazał, że uchwała, na którą powołuje się wnioskodawca, dotycząca A. K. jest nieważna, można również rozważyć jej nieistnienie, z uwagi na to, że podjął ją organ nieuprawniony, a ponadto uchwała nie została doręczona zainteresowanej osobie. Wobec tego, zdaniem uczestnika, informacja o tym, że A. K. jest członkiem (...) jest prawdziwa. Ponadto wskazał, że strona internetowa podana w punkcie 1 wniosku nie jest administrowana przez uczestnika i nie ma możliwości zrealizowania żądania w tym zakresie. Podał, że nie wiadomo kto jest administratorem tej strony. Przyznał, że uczestnik stworzył ulotki – materiały informacyjne o kwestionowanej treści, ale nie wiadomo w jakiej liczbie i czy ulotki te zostały już rozdane, zatem nie byłoby też możliwe wykonanie żądania z punktu 4 wniosku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni jest pełnomocniczką wyborczą Komitetu Wyborczego (...). Uczestnik jest ogólnopolskim komitetem wyborczym, zarejestrowanym przez Państwową Komisję Wyborczą, zgłaszającym kandydatów na radnych w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego zarządzonych na dzień 21 października 2018 r. (uchwała PKW – k. 13).

A. K. był członkiem (...). Jego członkostwo wygasło na skutek nieopłacenia składek członkowskich przez okres dłuższy niż 6 miesięcy, zgodnie z art. 8 ust. 4 lit a statutu partii (uchwała Zarządu (...) (...) nr (...) – k. 26, statut (...) – k. 27-41, postanowienie dot. zmiany statutu – k. 42).

A. K. jest kandydatem uczestnika w wyborach do Rady Miasta S., w okręgu nr (...) (wydruk dot. wyborów samorządowych 2018 ze strony internetowej PKW – k. 14-20).

Uczestnik w materiałach wyborczych, w szczególności w grafice opublikowanej na należącym do uczestnika profilu (...) S. – KKW (...), publikuje informacje świadczące o tym, że A. K. jest członkiem (...) (grafika – k. 25, akt notarialny – k. 43-45).

Wnioskodawca oraz uczestnik nie zawarli koalicji wyborczej. Komitety wnioskodawcy i uczestnika są wobec siebie konkurencyjne (wydruk dot. wyborów samorządowych 2018 ze strony internetowej PKW – k. 21-24, zeznania świadka J. Z., e-protokół z dnia 16 października 2018 r.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dokumentów, których prawdziwość i wiarygodność nie była kwestionowana przez strony, nie budziła ona także wątpliwości Sądu. Zeznania świadka J. Z. Sąd ocenił jako wiarygodne, a istotne jedynie w zakresie konkurowania obu komitetów wyborczych.

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek podlegał uwzględnieniu w części.

Zgodnie z art. 111 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (Dz. U. 21, poz. 112 ze zm., dalej: kodeks wyborczy), jeżeli rozpowszechniane, w tym również w prasie w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.), materiały wyborcze, w szczególności plakaty, ulotki i hasła, a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej, zawierają informacje nieprawdziwe, kandydat lub

pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego ma prawo wnieść do sądu okręgowego wniosek o wydanie orzeczenia:

- 1) zakazu rozpowszechniania takich informacji;
- 2) przypadku materiałów wyborczych zawierających takie informacje;
- 3) nakazania sprostowania takich informacji;
- 4) nakazania publikacji odpowiedzi na stwierdzenia naruszające dobra osobiste;
- 5) nakazania przeproszenia osoby, której dobra osobiste zostały naruszone;
- 6) nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty do 100.000 złotych na rzecz organizacji pożytku publicznego.

Zgodnie z art. 105 § 1 kodeksu wyborczego, agitacją wyborczą jest publiczne nakłanianie lub zachęcanie, do głosowania w określony sposób lub do głosowania na kandydata określonego komitetu wyborczego.

Do uwzględnienia wniosku konieczne jest wykazanie spełnienia wszystkich przesłanek wynikających z art. 111 § 1 w zw. z art. 105 § 1 kodeksu wyborczego. Konieczne jest wykazanie, że uczestnik postępowania rozpowszechnia informacje dotyczące kandydata w okresie kampanii wyborczej oraz że rozpowszechniane informacje są nieprawdziwe. Należy też wykazać, że publikacje te mają na celu zjednywanie zwolenników lub zdyskredytowanie przeciwników, czyli że są formą agitacji wyborczej. Jeżeli którakolwiek z tych przesłanek nie jest spełniona, wniosek w trybie art. 111 kodeksu wyborczego nie może zostać uwzględniony.

Treść art. 111 § 1 Kodeksu wyborczego świadczy o tym, że mogą tutaj wchodzić w grę materiały wyborcze w szczególności plakaty, ulotki i hasła (z uwagi na użycie sformułowania „w szczególności” katalog jest tylko przykładowy), a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej (brak katalogu choćby przykładowego, chodzi tylko o to, by była to forma agitacji wyborczej).

Podkreślić należy, że tryb określony w art. 111 kodeksu wyborczego jest trybem szczególnym. Ma on na celu zapewnienie prawidłowego przebiegu kampanii wyborczej poprzez zapobieganie takim naruszeniom praw podstawowych kandydatów, które mogą wpłynąć na wynik wyborów. Zapewnienie takiego przyspieszonego środka na czas kampanii wyborczych (samorządowych i krajowych) służy zapewnieniu rzetelności procesu wyborczego. Z uwagi na okres kampanii wyborczej, sprawy w tym trybie są rozpoznawane bardzo szybko, przewidziane są także ograniczenia dla stron, polegające przede wszystkim na bardzo krótkim czasie, jaki strony mają, żeby przygotować się do sprawy. Pociąga to za sobą także faktyczne ograniczenia dowodowe. Ograniczenia te mają na celu maksymalne przyspieszenie rozpoznania sprawy wyborczej.

W ocenie Sądu analizując materiał graficzny wskazać należy, że stanowi materiał wyborczy. Został sporządzony i zaprezentowany w trakcie kampanii wyborczej, był sformułowany publicznie przez komitet wyborczy zgłaszający kandydatów w obecnych wyborach samorządowych. Materiał graficzny pozostaje w związku z aktem wyboru i ma na celu wpływ na wynik głosowania. Materiał ten ma charakter wyborczy, został on opublikowany na profilu komitetu wyborczego (...) S. – KKW (...).

Warunkiem udzielenia ochrony w trybie art. 111 kodeksu wyborczego jest spełnienie przesłanki nieprawdziwości informacji, zawartej w wypowiedzi. Niezbędne jest zatem wykazanie, że podano nieprawdziwe informacje o kandydacie. Badaniu w trybie wyborczym podlegają jedynie konkretne informacje, które podlegają weryfikacji czy są prawdziwe czy są fałszywe. W postępowaniu w trybie art. 111 kodeksu wyborczego nie podlegają weryfikacji oceny, nawet nieprzychylnie i naruszające dobre imię i cześć wnioskodawcy. Wszelkie komentarze, opinie, krytyka, wnioski, także wyciągnięte zbyt pochopnie, nie mieszczą się w granicach określenia „nieprawdziwe informacje”, a co za tym idzie, nie podlegają ochronie na podstawie art. 111 § 1 kodeksu wyborczego.

Wnioskodawca oparł swoje żądania na treści materiału graficznego opublikowanego na profilu (...) S. – KKW (...) na portalu F.. Żądanie dotyczy konkretnej informacji zawartej w tym materiale, tj. informacji, że A. K. jest członkiem (...). Wnioskodawca twierdził, że informacja ta jest informacją fałszywą.

Stwierdzenie zawarte w materiale graficznym może zostać ocenione według kryterium „prawda-falsz”.

Ze złożonych do akt sprawy dokumentów, w szczególności zaś z uchwały Zarządu (...) O. (...) wynika, że A. K. nie jest członkiem (...) od 6 lipca 2018 r.

Odnosząc się do zarzutu uczestnika, że uchwała jest nieważna lub nieistniejąca należy odwołać się do treści statutu (...). Zgodnie z art. 8 pkt 4 a) statutu, członkostwo w (...) wygasa z chwilą przyjęcia przez odpowiedni organ uchwały stwierdzającej nieopłacenie składek w zadeklarowanej przez członka lub ustalonej dla niego wysokości należnej za okres 6 miesięcy. Uchwałę taką w tym przypadku podjął zarząd okręgu i należy uznać, że uchwała ta pozostawała w zakresie kompetencji tego organu, wskazanych w art. 44 ust 2 pkt 1 statutu, jako czynność z zakresu bieżącego kierowania działalnością okręgu. W ocenie Sądu uchwała tej treści ma charakter techniczny, stwierdzający wygaśnięcie członkostwa z powodu nieopłacania składek, a zatem niewypełniania formalnego obowiązku, do którego członek partii zobowiązał się wstępując od niej. Uwzględnić też należy szczególny charakter funkcjonowania partii politycznych, których wewnętrzne procedury działania regulowane są przez statut i ustawodawca w tym zakresie pozostawia znaczącą swobodę partii. Zatem członek partii przystępując do niej znał zasady funkcjonowania partii, należy założyć że znał postanowienia statutu. Brak podstaw do stwierdzenia przesłankowo w postępowaniu w trybie wyborczym nieważności uchwały. Postępowanie dowodowe w tym zakresie ograniczać się musi do oceny postanowień statutu, przy założeniu istotnej dowolności w jego formułowaniu przez członków partii. Analiza treści statutu nie pozwala na przypisanie uchwale nieważności, bądź na stwierdzenie jej nieistnienia.

Wobec tego stwierdzić należy, że informacje zamieszczone w materiale graficznym opublikowanym na profilu (...) S. – KKW (...) (...) są informacjami nieprawdziwymi z uwagi na fakt, że A. K. nie jest członkiem (...). Motywy, jakie kierowały wnioskodawcą przy wystąpieniu z wnioskiem w niniejszej sprawie, w szczególności konkurencyjność obu komitetów wyborczych, czy mylące użycie słowa „razem”, są drugorzędne. Wnioskodawca w trybie art. 111 kodeksu wyborczego może chodzić o ochronę przed zamieszczeniem lub rozpowszechnianiem informacji nieprawdziwych. Wobec stwierdzenia, że podana informacja nie jest prawdziwa, wniosek co do zasady podlegał uwzględnieniu.

Przechodząc do oceny żądań w kontekście wypowiedzi dotyczącej wyżej wymienionego zarzutu podania nieprawdziwych informacji wskazać należy, że tylko niektóre z nich zasługiwały na uwzględnienie.

Jeśli chodzi o żądanie usunięcia materiału graficznego (pkt 1 żądania) to wobec zarzutu sformułowanego przez uczestnika, że profil pod wskazanym linkiem nie jest prowadzony przez uczestnika, wniosek podlegał oddaleniu. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na wnioskodawcy, który nie przedstawił na tę okoliczność dowodu. Orzeczenie uwzględniające wniosek zgodnie z jego treścią byłoby niemożliwe do wykonania przez wnioskodawcę.

Wobec ustalenia, że informacja podana przez uczestnika, a dotycząca członkostwa A. K. w (...), jest nieprawdziwa, Sąd zakazał uczestnikowi rozpowszechniania takiej informacji, o czym orzekł w pkt I. postanowienia. Rozstrzygnięcie tej treści dotyczy czynności jakie uczestnik mógłby podejmować w przyszłości i stanowić ma środek ochrony przed dalszym rozpowszechnianiem informacji.

Na częściowe uwzględnienie zasługiwało żądanie wnioskodawcy o nakazanie uczestnikowi zamieszczenia sprostowania.

W ocenie Sądu wnioskodawca wykazał, że informacja zamieszczona przez uczestnika w przedmiotowym materiale nie jest prawdziwa. Jednocześnie informacja ta znajduje się na profilu uczestnika. A. K. od 6 lipca 2018 r. nie jest członkiem (...). W związku z tym sprostowanie poprzez poinformowanie wyborców o braku członkostwa A. K. w (...) jest wystarczające. Podkreślić należy, że środki wskazane w art. 111 § 1 punkt 1) – 6) mogą być stosowane kumulatywnie. Nie powinny być jednocześnie nadmiernie obciążające dla uczestnika, przy zastosowaniu zasady

proporcjonalności. Powinny także być skuteczne z punktu widzenia reakcji na nieprawdziwe informacje. W stosunku do tych odbiorców, którzy już z informacją się zapoznali, adekwatnym środkiem jest sprostowanie, o czym orzeczono w punkcie II.

Sąd dokonał jednocześnie modyfikacji formy sprostowania w zakresie wielkości ramki oraz wielkości liter. Żądanie w formie określonej we wniosku należało uznać za nadmierne. Ramka 800 x 800 pikseli wypełniałaby niemal całą stronę po jej otwarciu. Taki rozmiar jest niewątpliwie za duży w stosunku do treści informacji podlegającej sprostowaniu. W ocenie Sądu wystarczająca też będzie standardowa wielkość liter w postach publikowanych na portalu F., a w rezultacie wielkość ramki powinna zostać dostosowana do rozmiarów oświadczenia.

Oddaleniu podlegało żądanie zamieszczenia przeprosin. W tym zakresie żądanie odpowiada w części środkowi wskazanemu w art. 111 § 1 pkt 5) kodeksu wyborczego. Jednocześnie przepis ten umożliwia uzyskanie oświadczenia o przeproszeniu osoby, której dobra osobiste zostały naruszone. Po pierwsze zatem nie można mówić w niniejszej sprawie o naruszeniu dóbr osobistych kogokolwiek, po drugiej natomiast brak podstaw do żądania skierowania oświadczenia do bliżej nieokreślonego kręgu „wyborców i wyborczyń”.

Oświadczenie powinno się ukazać najpóźniej w terminie 48 godzin, zgodnie z art. 111 § 4 kodeksu wyborczego na koszt uczestnika, jako zobowiązanego do zamieszczenia przeprosin. Przeprosiny powinny zostać opublikowane na profilu (...) S. – KWW (...) na portalu F., gdyż to tam znalazła się nieprawdziwa informacja.

Oddaleniu natomiast podlegało żądanie wnioskodawcy orzeczenia przepadku innych materiałów wyborczych oraz żądanie nakazania uczestnikowi wpłaty kwoty 2.000 zł na rzecz Hospicjum (...) w S..

Odnosząc się do pierwszego z tych żądań, uwzględnić należało zarzut uczestnika, który przyznając, że ulotki o takiej treści zostały wydrukowane, podniósł jednocześnie, że nie wiadomo czy uczestnik jeszcze jakimikolwiek dysponuje, ponieważ prawdopodobnie zostały one już rozdane. W tym zakresie również ciężar dowodu spoczywał na wnioskodawcy. Sąd doszedł do przekonania, że wnioskodawca nie wykazał, by uczestnik nadal rozpowszechniał inne materiały wyborcze zawierające informacje o członkostwie A. K. w (...). Wnioskodawca nie złożył do akt żadnych innych materiałów, oprócz wydruku materiału graficznego, które wskazywałyby na dalsze rozpowszechnianie nieprawdziwej informacji w inny sposób. W szczególności nie złożył wskazujących na ten fakt ulotek czy plakatów. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na wnioskodawcy. Pamiętać trzeba, że w trybie postępowania wyborczego to wnioskodawca ma więcej czasu na przygotowanie swojego stanowiska. Powinien zatem składając wniosek zgromadzić i przedstawić stosowny materiał dowodowy. Wnioskodawca nie mógł w tym zakresie przesunąć ciężaru dowodu na uczestnika, poprzez zobowiązanie go do złożenia takich materiałów. Niezależnie od braku, na ogólnych zasadach wywodzonych z kodeksu postępowania cywilnego, podstaw do zobowiązania uczestnika do przedstawienia materiału dowodowego, który chciałby wykorzystać wnioskodawca, potrzeba zapewnienia szybkości postępowania w sprawach wszczynanych w trybie art. 111 kodeksu wyborczego w istotny sposób ogranicza możliwość prowadzenia postępowania dowodowego. W tym kontekście uwzględnienie wniosku w takiej postaci, jaką określił wnioskodawca, także byłoby niewykonalne i niemożliwe byłoby też sprawdzenie czy uczestnik zrealizował nałożony na niego obowiązek.

Oddaleniu podlegało żądanie zasądzenia kwoty pieniężnej na rzecz organizacji pożytku publicznego. Zważywszy na wagę uchybień, które ostatecznie przypisane zostały uczestnikowi postępowania, nie można przyjąć by zasadne było w niniejszej sprawie obciążanie go kwotą pieniężną. Środki zastosowane w niniejszej sprawie muszą zachowywać rozsądną relację proporcjonalności. Zdaniem Sądu w przedmiotowej sprawie wystarczające jest dokonanie przeprosin na tej stronie, na której doszło do naruszenia dóbr osobistych wnioskodawcy. Zasądzenie dodatkowo od uczestnika postępowania kwoty pieniężnej byłoby nieproporcjonalne do uzasadnionego prawnie celu, który miał zostać zrealizowany w tym postępowaniu. Sąd podziela przy tym stanowisko wyrażone w wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 09 stycznia 2007 r. w sprawie Kwiecień przeciwko Polsce (51744/99), sprowadzające się do wniosku, że sankcje pieniężne powinny być stosowane z wyjątkową ostrożnością, przy uwzględnieniu zasady proporcjonalności środków

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 kpc. Z uwagi na częściowe uwzględnienie żądań wnioskodawcy i częściowe ich oddalenie (tak w zakresie zastosowanych środków jak i treści oraz formy oświadczenia) brak podstaw do odstąpienia od ogólnej zasady funkcjonującej w postępowaniu nieprocesowym, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Z tych względów, na podstawie powołanych przepisów, Sąd orzekł jak w sentencji postanowienia.